SCHRIFTELIJKE VRAAG

nr. 282
van **CATHY COUDYSER**
datum: 25 maart 2022

---

aan **JAN JAMBON**
MINISTER-PRESIDENT VAN DE VLAAMSE REGERING, VLAAMS MINISTER VAN BUITENLANDSE ZAKEN, CULTUUR, DIGITALISERING EN FACILITAIR MANAGEMENT

Sociaaleconomische positie Vlaamse creatieve professionals - Studie

In zijn antwoord op mijn schriftelijke vraag nr. 102 van 10 december 2020 deelde de minister mee dat het departement in 2021 een vervolgonderzoek zou voeren naar de sociaaleconomische positie van de creatieve professional in Vlaanderen.

Hetzelfde onderwerp vormde in het recente verleden al meermaals het voorwerp van een onderzoek. De studie 'Acteurs in de spotlight. Onderzoek naar de inkomens en de sociaaleconomische positie van professionele Vlaamse acteurs' uit 2014 zoomde in op de Vlaamse acteurs. Het onderzoek 'Loont passie? Een onderzoek naar de sociaal-economische positie van professionele kunstenaars in Vlaanderen' van 2016 onderzocht dezelfde problematiek bij een grotere groep creatieve professionals, meer bepaald regisseurs en scenaristen, beeldend kunstenaars, auteurs, muzikanten en podiumkunstenaars. Het meest recente onderzoek 'Wie heeft het gemaakt? Een onderzoek naar de sociaaleconomische positie van architecten en designers in Vlaanderen' uit 2018 focuste enkel op de sociaaleconomische positie van architecten en designers.

In antwoord op schriftelijke vraag nr. 114 van 15 december jl. van Stephanie D'Hose verduidelijkte de minister dat Universiteit Gent via dit (vervolg)onderzoek representatief en recent cijfermateriaal zou verzamelen over de sociaaleconomische status van creatieve professionals die zouden geplaatst worden naast de cijfers en resultaten van de vorige onderzoeken en dat op basis daarvan beleidsconclusies geformuleerd zouden worden.

1. Kan de minister de gekozen methodologie van dit onderzoek beknopt toelichten? Op welke concrete onderzoeksvragen beoogt het departement met dit onderzoek allemaal een antwoord te krijgen?
2. In welke mate is er geopteerd voor een volledig dan wel quasi identieke methodologie van een van de drie bovenvermelde eerdere studies? In geval van bijsturingen, over welke bijsturingen of aanpassingen gaat het dan meer concreet?
3. Hoe is 'creatieve professional' precies afgebakend? Welke creatieve beroepen worden door dit vervolgonderzoek precies gevat? Waarom is geopteerd voor deze afbakening?
4. Welke andere partners zijn bij dit onderzoek nog betrokken?

Vlaams Parlement

5. Kan de minister de voornaamste resultaten toelichten die uit dit vervolgonderzoek naar voren zijn gekomen? Welke evoluties zijn er waar te nemen ten aanzien van eerder soortgelijk onderzoek?
6. Welke beleidsconclusies liggen concreet vervat in het eindrapport en hoe zal de minister ermee concreet aan de slag gaan?

JAN JAMBON
MINISTER-PRESIDENT VAN DE VLAAMSE REGERING, VLAAMS MINISTER VAN BUITENLANDSE ZAKEN, CULTUUR, DIGITALISERING EN FACILITAIR MANAGEMENT

ANTWOORD
op vraag nr. 282 van 25 maart 2022
van **CATHY COUDYSER**

---

1. Samen met de onderzoekers besloten we om zowel kwantitatief als kwalitatief data te gaan verzamelen. Om zoveel mogelijk kwantitatieve data te verzamelen heb ik een online survey uitgestuurd met meerdere reminders om een hoge responsgraad te bekomen. Voor het kwalitatieve luik organiseerde ik focusgesprekken om motivaties, suggesties, besognes en gevoeligheden in beeld te brengen en bespreekbaar te maken.

2. In de voorbije studies is er telkens gewerkt met een kwantitatieve analyse in de vorm van een survey. In deze studie heb ik extra ingezet op het kwalitatieve luik door actief focusgroepen te organiseren om de kwantitatieve data nog beter te kunnen linken met de contexten die meespelen in de culturele en creatieve sector.

3. De survey in deze studie heeft specifiek de doelgroep bereikt waarop ik hoopte. Het gaat om personen die ouder dan 18 jaar zijn, de Belgische nationaliteit hebben of in België werken als creatieve professionals en die dus een directe link hebben met de culturele en creatieve sectoren. Onder creatieve professional versta ik: acteurs, regisseurs, scenaristen, audiovisuele kunstenaars, beeldend kunstenaars, muzikanten en componisten, podiumkunstenaars, literaire schrijvers en vertalers, illustratoren, architecten, ontwerpers, en circusartiesten.

   Ik heb voor deze brede invulling gekozen omdat uit vorige studies bleek dat die vaak te eng werd bevonden of te specifiek gericht waas tot één of enkele sectoren. Met deze studie hoop ik een breed beeld te tonen van hoe de sociaaleconomische positie van spelers binnen dit brede veld eruit ziet.

4. Vooraleer ik overging tot de uiteindelijke dataverzameling organiseerden de onderzoekers een vijftal expertenpanels, telkens met een focus op één of meerdere onderzochte disciplines. De belangrijkste doelstelling van die digitale gesprekstafels was om de vragenlijst uit het vorige onderzoek te vernieuwen en aan te vullen. Dit was de samenstelling per discipline:

   a) Theater en Dans: Sociaal Fonds voor Podiumkunsten, UGent, Cultuurloket, Voices of Dance en Kunstenpunt.
   b) Beeldende kunsten en literaire schrijvers: Literatuur Vlaanderen, Vlaamse Auteursvereniging, Kunstenpunt, NICC, De Auteurs, SOFAM en een beeldend kunstenares.
   c) Circusartiesten: Circuscentrum en een circusartieste.
   d) Architecten en designers: VAi en Orde van Architecten
   e) Muzikanten en componisten: VIBE, GALM, Kunstenpunt, Playright, Vlaamse DirigentenVereniging en SABAM.
   f) Acteurs en regisseurs/scenaristen: Unie van Regisseurs, VAF en Scenaristengilde.

5. Uit de voornaamste resultaten van deze studie concludeer ik dat de sociaaleconomische positie van de creatieve professional geen sterke wijzigingen vertoont in de afgelopen jaren en ook wel onder vuur heeft gelegen door de coronacrisis. Vele creatieve professionals moesten namelijk beroep doen op

noodsteunmaatregelen of op eigen spaarcenten om te kunnen overleven. Ondanks de fysiek en mentaal moeilijke jaren, zien we toch dat steunmaatregelen grotendeels hun doel hebben bereikt en dat de mindset om te blijven creëren en aan creatie te doen, niet is afgezwakt.

In het rapport zelf, dat reeds gepubliceerd staat op de website van het Departement CJM staat zeer gedetailleerd welke de bevindingen waren. Hoe dan ook licht ik er graag een viertal toe met een referentie naar vorig onderzoek:

a) Over het profiel van de creatieve professional kan ik besluiten dat er in vergelijking met de vorige studie nog geen echte disruptieve wijzigingen zich voordoen. De genderbalans is zowat gelijk gebleven, nog altijd werken hoogopgeleide creatieven zeer multidisciplinair en speelt bij de ene het publiek een belangrijke rol, voor de andere zijn het de creatieve processen en nog anderen begeven zich zowat daartussen of in de periferie.
b) Een twee punt dat ik graag toelicht is hoe creatieve beroepen er vandaag uitzien. Ook daar zien we een gelijkaardig beeld met de vorige studie. Heel vaak moeten specifieke creatieve competenties complementair worden opgenomen met brede skills zoals communiceren, promoten en organiseren zoals een ondernemer. Vaak leidt dit tot het gegeven dat creatieve professionals niet hun volle arbeidstijd kunnen spenderen aan hun creatieve kernpraktijk. Het is dan ook niet vreemd om te zien dat in sommige subsectoren creatieve professionals meerdere jobs uitvoeren.
c) Als we het hebben over faire verloning moeten we hier zoals ook in de vorige studie aangegeven, blijvend aandacht voor hebben. Heel wat gepresteerde uren worden nog altijd niet of tegen een te laag tarief beloond. Ik ondersteun dan ook elk initiatief dat op dit thema focust om een race-to-the-bottom te vermijden.
d) Omwille van sommige loondiscrepanties, de covid-19-pandemie en het bolwerken van verschillende jobs, zie ik nog vaak onzekerheid in de sector. Ik ben me hier dan ook van bewust, zoals ook aangegeven in vorige studies, dat dit een bijzonder belangrijk gegeven is.

6. In het onderzoeksrapport staan enkele aandachtspunten geformuleerd die ik graag citeer en een antwoord op bied:

1) "Het kunstenaarsstatuut is een goed instrument voor diegene die er gebruik van maken. Het is evenwel niet optimaal voor alle professionele kunstenaars. Een hervorming zou dus wel aan de orde zijn."

   Binnen het IMC Cultuur pleit ik elke keer voor een verder update en vooruitgang van de werking rond de hervorming van een kunstenaarsstatuut. Dit aandachtspunt blijft dus actief op de radar en kaart ik aan in verschillende formele en informele overleggen met mijn collega-ministers.

2) "Het belang van faire verloning voor de kunstenaar binnen grotere cultuurhuizen en –organisaties wordt eveneens door vele respondenten aangehaald als een belangrijk werkpunt voor het beleid."

   Binnen de sector zie ik al heel wat positieve evoluties naar een faire verloning met bijvoorbeeld de campagne van Juist-is-Juist en ik ondersteun die dan ook van harte. Binnen mijn beleid wijs en sensibiliseer ik organisaties op het belang van een faire verloning. Dit was bijvoorbeeld al zichtbaar in de uitrol van de Culturele Activiteitenpremie, waar een minimumverloning moest worden gegarandeerd.